

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Dialecticam, siue Scientiam de Veritate, in decem libros
distributam

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

III. Quatenus de præscientia rerum in æternitate, & earum futuritione
sentiendum sit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95210](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95210)

causa libera est, quæ positis omnibus requisitis ad operandum potest operari, vel non operari, ac proinde effectus liber est, qui à causa, & requisitis omnino indifferentibus ad utrumlibet & non connexis, ac determinatis ad vnum proficiscitur; connexio igitur causa, aut alicuius requisiti, aut conditionis complementis causam, seu, quod recidit in idem, eius determinatio ad vnum libertati obest: cum ergo connexio, & determinatio antecedens natura sit connexio, & determinatio causa, & cõplementi eius in actu primo, non potest non connexio hæc, & determinatio antecedens indifferentiæ causæ in actu primo, ac proinde libertati effectus non obesse. Noto tertio, connexionem, & determinationem antecedentem antecedentia temporis libertati effectus non obesse: siquidem ex definitione libertatis nuper posita solam connexionem, ac determinationem antecedentem natura libertati obesse colligitur: cur ergo determinatio antecedens tempore ei obesse videatur.

7 Noto quarto, scientiam Dei de peccato Petri quoad denominationem, & determinationem eo posteriorem esse, & ab eo dependere; quia ideo Deus præscit, Petrum peccaturum, quia Petrus peccaturus est, & non è conuerso, vt Sapientissimus P. Molina in concordia quæst. 14. art. 13. disp. 50. docet ex communi Patrum sententia, quorum vnum, aut alterum sectione sequenti laudabimus: scientia igitur Dei de peccato Petri eo posterior est, aliàs sanè, cum dicitur, ideo lignum calefieri, quia igni applicatur, calefactio applicatione posterior, & ab ea dependens negari potest. Quamquam autem Thomistæ dependentiam hanc, ac posterioritatem cum imperfectione diuini actus coniunctam esse aliis, aliisque verbis inculcent, manifestè tamen falluntur; siquidem hoc, quod est deficere maius argumentum imperfectionis est, quam dependentia, ac posterioritas, at scientia Dei quoad determinationem, ac demonstrationem absque vlla imperfectione deficere potest, vt vel aduersarij fatentur, ergo & absque imperfectione obiecto creato posterior, & ab eo dependens est. Deinde maior est posterioritas originis, qua filius patre posterior est, quam posterioritas, qua scientia Dei obiecto suo posterior est, cum scientia sit posterior obiecto velut mera conditione, sine qua non esset, non tamen à qua sit, filius verò patre æterno velut principio eius realiter productiuo posterior sit: at prior illa posterioritas cum imperfectione coniuncta non est: igitur nec posterior.

8 Noto tandem, potentiam ad præteritum duplicem esse; aliam directam, & physicam, aliam indirectam, & intentionalem; potentia physica, & directa ad aliquid præteritum ponendum, aut tollendum est, qua causa prout relata ad tempus præsens in aliquid iam præteritum physicè, & directè influit, & cõcurrit, aut concursum physicum & directum in illud omnino cohibet, & suspendit: hæc autem potentia ad præteritum planè impossibilis est; quo enim pacto causa in tempore iam transacto, in quo non existit, operari potest, aut operationem cohibere? potentia intentionalis, & indirecta ad aliquid præteritum, actū v. g. intellectus se anteriorem ponendum, aut tollendum est, qua causa aliqua creata relata ad tempus præsens operatur aliquid cuius existentia sit infallibilis conditio ad hoc, vt actus scientiæ præteritus, & tempore, vel æternitate anterior in Deo, aut in homine existat, in quam conditionem dum Petrus v. g. physicè, & directè influit in actum scientiæ ab ea pendentem, indirectè & intentionaliter influit

& quam conditionem dum destruere, aut non ponere potest per suspensionem concursus directi, & physici, sanè indirectè, & intentionaliter efficere potest, ne actus scientiæ anterior vnquam extiterit & hæc potentia ad præteritum neutiquam repugnat sed potius sacris litteris, & Patrum testimonio conformis & accommodata est, vt videre est apud P. Suar. in opusc. l. 1. c. 9. n. 20.

Quibus positis ad primum respondeo: determinatio antecedens natura, non vero tempore libertatem evertit, vt ex notatione secunda, & tertia constat: at scientia Dei de peccato Petri extituro est determinatio quædam illud, non natura, sed tempore anteueruens, & illo natura posterior, vt ex notatione quarta constat. Ad secundum respondeo: scientia Dei de peccato Petri inuitabilis, & necessaria non est, sed potius contingens, & euitabilis, potestque Petrus facere, ne ea scientia in Deo vnquam extiterit, ex quo neutiquam fit, ad præteritum dari potentiam physicam, & directam, sed tantum intentionalem, in quo nulla repugnantia est, vt ex notatione quinta constat. Rursus inde non fit, scientiam Dei quoad entitatem à peccato Petri dependentem sed tantum quoad determinationem, & denominationem ab eo dependere velut mera conditione, non à qua sit, sed sine qua non esset, in quo etiam nulla repugnantia est, vt ex notatione quarta perspicuum.

C A P V T III.

Quatenus de præscientia rerum in æternitate, & earum futuritione sentiendum sit.

10 Explicata concordia præscientiæ futurorum cum libertate arbitrij, superest explicandum medium in quo Deus futura præcognoscit: quæ difficultas priori leuior non est, & non paucos coegit, vt de præscientia rerum in æternitate, & earum futuritione plura subtilius, quam verius differerent, alios verò præsertim Nominales, vt difficultatem hanc in hac vita insuperabilem omnino esse assererent: etenim scientia Dei, (& eadem est ratio de humana nequit esse determinatè vera de peccato Petri futuro antea quam existat: quin peccatū Petri determinatè futurū sit antea, quā existat: at peccatū Petri nequit esse determinatè futurum antea, quam existat: scientia ergo Dei de eo determinatè vera esse nequit. Maior perspicua est, qua enim ratione quod determinatè futurum nō est à Deo velut futurū verè cognosci potest? Minor probatur, quia ab æterno anteaquam peccatum Petri existat, nihil assignari potest, per quod determinatè futurum sit, cum ab æterno sola carentia eius peccati existat, quæ carentia, cum indifferens sit, vt postea peccatum existat, vel non existat, peccati futuritio esse nequit.

11 Respondent primo Thomistæ, Deum non cognoscere peccatum Petri esse futurum, iuxta illud D. Gregorij. *Deo futurum nihil est ante cuius conspectum non transiunt futura, neque veniunt.* Cui August. Boëtius D. Thomas, & alij Patres astipulantur; sed cognoscere peccatum Petri velut sibi ab æterno præsens iuxta illud Boëtij. *Talia apud se præsentia spectat, qualia in tempore futura proseriunt*, cui Patres allegati consentiunt. Prior pars huius sententiæ ex iis, quæ numero superiori allata sunt, ab iis suaderi solet: posterior autem pars ab iis probatur primo, quia æternitas est tota simul, omnisque secessionis incapax

incapax iuxta eius definitionem à nemine non receptam. *Interminabilis vita tota simul, & perfecta possessio*: æternitas igitur creatis, ac successivis durationibus simul, & non successivæ coexistit, è conuerso igitur durationes successivæ, & creatæ simul, & non successivæ æternitati coexistunt: fieri autem nequit, ut omnes durationes successivæ, & creatæ simul, & absque ulla successione æternitati coexistant, quin quævis illarum antea, quam in propria temporis differentia existat, in instanti, & nunc æternitatis existat: si enim quævis illarum æternitati non coexistit, nisi quando in propria temporis differentia existit; omnes ergo solum successivæ æternitati coexistunt, cum in propriis temporum differentiis procul dubio successivæ existant. Secundo aliquantulum aliter: æternitas est indiuisibilis duratio, & tota simul, at quævis creatura æternitati physice coexistit: toti igitur æternitati coexistit, ac proinde ei ab æterno coexistit.

12 Tercio in hanc præsentiam physicam rerum in æternitate nonnemo ex nostris etiam inclinatur, eamque aliter explicat, & probat, quia ab æterno, & ante ullam temporis differentiam hæc propositio, Petrus existit, est vera: Petrus igitur ab æterno & ante propriam temporis differentiam æternitati coexistit. Consequentia videtur perspicua, quia eo ipso, quod in hoc instanti A sit verum dicere, Petrus existit, nequit Petrus non existere in instanti A: eo igitur ipso, quod ab æterno, & ante propriam temporis differentiam sit verum dicere, Petrus, existit nequit Petrus ab æterno, & ante propriam differentiam temporis æternitati non coexistere. Antecedens probatur, quia Petrus non minus existit in instanti, & nunc æternitatis, quam in instanti, & nunc temporis successivæ: sicut igitur propositio correspondens his vocibus, Petrus existit, referre potest existentiam Petri ad instans successivum præsens præscindendo ab æternitate, ita è conuerso poterit referre existentiam Petri ad instans, & nunc æternitatis præscindendo à quouis instanti, & nunc temporis, & sicut vera est, cum refert existentiam Petri ad solum instans successivum, ita similiter vera est, cum refert illam ad solum instans, & nunc permanentis æternitatis: at eo ipso, quod illa propositio, Petrus existit, vera permanentis referat existentiam Petri ad solum instans, & nunc æternitatis, non est, cui vera non sit ab æterno & ante quamvis differentiam temporis, siquidem instans æternitatis, quod vere respicit, ab æterno est, & omnem temporis differentiam antequirit; pro tunc ergo vera est, atque adeo Petrus ab æterno, & ante propriam temporis differentiam æternitati physice coexistit.

13 Duo tamen mihi in præsentia certa, & indubitata sunt: Primum, nullam rem creatam ab æterno, & prius tempore, aut duratione reali æternitati coexistere, quia nulla res æternitati coexistere potest, quin eo ipso absolute, & in se ipsa existat, at nulla res ab æterno, & prius realiter, quam in propria temporis differentia existat absolute, & in se ipsa existit, ut fide sanctum est: nulla ergo res ab æterno, & realiter ante propriam temporis differentiam æternitati coexistit. Maior probatur, tñ, quia hæc illatio existit in æternitate, siue æternitati coexistit, ergo existit: non est à secundum quid, ad simpliciter, sed est ab inferiori ad superius affirmatiue, quia existere in æternitate non est conditio diminuens ipsum existere in se, sed addit supra illud denominationem, siue relationem ad aliud simul existens, ut recte hic arguit Magnus Suarez cuius verba etiam referre libuit: nequit igitur aliquid æternitati coexistere quin absolute, & in se

existat: Tum, quia non potest aliquid alteri coexistere in loco communi quin absolute, & simpliciter in loco existat: haud igitur valet aliquid æternitati in duratione communi coexistere absque eo, quod absolute, & simpliciter in aliqua duratione existat.

Porro autem hoc argumentandi genus, quo contendimus non posse creaturam coexistere creatori ab æterno, quin absolute existat ab æterno, quamuis à nostris aduersariis parui habeatur, tamè per se manifestum est, atque inter Ecclesiæ Patres in multis aliis materiis satis solemne: Eorum longo, & superuacaneo censu prætermisso vnus sufficiat Claudianus de statu an. lib. 1. cap. 2. ubi sic ait: *sed quid ego nunc de affectu differam, eundemque passibilem fore disputando conuincam, cum is ipse, cui contradicimus, haud dubio passus sit crucifixo homini Deum fuisse compassum: Quidnam, quæso, istud est, non sensu patientis sensu, sed sensu, quidve, non sensu? Aut quomodo passus est, si non sensu? Nunquid si quispiam dicat, ambulat ille, & ille coambulat, aut loquitur ille & ille colloquitur, nonne & colloquemem loqui, & coambulantem ambulare significat? Aut si quis ait: mortuus ille est, ut ille commortuus, nonne vtrumque mortuum fuisse confirmat? nam qui commoritur, utique moritur: ergo & qui compatitur utique patitur: passa est igitur, si compassa diuinitas: ergo & fortassis mortua: aut si istud etiam cogitari nefas est, non ergo passus est Deus: igitur nec affectus: ubi est nunc compatientis affectus?*

Ad primam rationem oppositam respondeo: æternitas Dei non simul, sed successivæ rebus creatis coexistit: ad quod opus non est, ut in æternitate sit aliqua successio, aut vicissitudinis obumbratio, sed factis est, ut ea sit in rebus creatis; haud secus, ac Deus creaturis est imperfecte similis, & ab iis imperfecte participatur, non, quia in Deo aliqua imperfectio, sed quia in creaturis ei assimilabilibus: proinde è contrario res creatæ æternitati successivæ, & non simul coexistent, ac per consequens nulla creatura ab æterno, & ante propriam temporis differentiam erit æternitati præsens. Ad secundum. Quævis creatura coexistit quidem toti æternitati, at non totaliter, & propterea æternitas omnes temporum vices amplectitur unde non est, cur ei coexistat ante propriam temporis differentiam, & semper, siue ab æterno: Sic omnis creatura toti immensatur, sed non totaliter, siue vbi-que coexistit: Et sic quævis corporis pars totam animam rationalem, sed non totaliter suscipit.

15 Ad tertiam rationem oppositam. Quod hæc propositio, Petrus existit relata ad nunc æternitatis semper vera sit, esto falsa aliquando sit, si instans successivum connotet, quod, inquam, ea semper vera sit, tantum arguit Petrum semper, & ante propriam temporis differentiam æternitati coexistere, non præsentia physica, & reali, de qua sermo, sed præsentia intentionali, & rationis. Quod suadeo, quia etiam hæc propositio, Petrus existit in instanti A ab æterno, & ante instans A vera est: at propterea Petrus physice, & realiter non existit in instanti A ab æterno, & ante ipsum instans A, sed tantum intentionaliter, & per actum intellectus: ergo similiter, &c. Ad Patres, quibus tam Thomistæ, quam nostri recentiores præcipue innituntur. Cum ante conceptum Dei nihil esse futurum asserunt, non cognitionem futurorum, quæ talium ei denegant, sed tantum id volunt nihil ei esse futurum intentionaliter, quod contra nos nequitiam militat, & verissimum est, siquidem id futurum intentionaliter est, quod modo non cognoscitur, & postea cognoscetur: Cum autem omnia Deo præsentia esse tradunt, aut loquuntur de præsentia intentionali, quæ omnia ab eo æternum cognoscuntur,

gnoscentur, aut certe de præsentia physica, quæ cuncta æternitati, non tamen ab æterno sint præsentia.

16

Secundo mihi certum, & exploratum est, creaturas prius natura, quam in propriis temporum differentiis existant, coexistere radicaliter æternitati, siue ei præsentes esse, quia Petrus, v. g. prius natura existit secundum se, quam in instanti successiuo, at pro illo priore æternitati radicaliter coexistit, & præsens est: ergo, &c. Maior est perspicua: sicut enim Petrus vocationem, situm, quantitatem, bonitatem, malitiam, & alia accidentia ordine nature anteuertit, non est, cur durationem successiuam similiter non præcedat, præsertim, quia ideo successiuè durat, quia existit, non è conuerso, quæ causalis in rebus distinctis certissima index est naturalis antecessionis. Minor probatur primo, quia pro illo priori, quo Petrus anteuertit natura durationem successiuam, intelligitur habere prædicata omnia sibi essentialia: at radicalis coexistentia æternitati ei est essentialis: Secundo, quia nunc æternitatis est prius natura, quam nunc successiuum instantis A, cum hoc ab illo dependeat: si enim Deus non esset, nullæ temporum vices essent: prius ergo natura Petrus in nunc æternitatis radicaliter quam in nunc successiuo formaliter existat: sicut, quia prius tempore est instans A, quam B, prius tempore Petrus instanti A, quam B. coexistit. Cæterum res omnes create, quæ ad prædicamentum quando atinent & ad aliquam temporis differentiam sunt essentialiter alligatæ non prius natura æternitati radicaliter coexistunt, quam in tempore existant, cum pro quouis priori tempus essentialiter respiciant.

17

At alij secundo respondent, res futuras velut tales à Deo ab æterno verè cognosci, easque ab æterno futuras constitui per actum scientiæ, quod à Deo cognoscuntur. Displicent tamen primo; quia non ideo res futuræ sunt, quia à Deo cognoscuntur, sed potius è conuerso: at si cognitio Dei futuritio rerum esset, & res futuras constitueret, ideo plane res futuræ essent, quia à Deo cognoscuntur, sicut, quia Petrus constituitur in ratione hominis per animal rationale, ideo sane Petrus est homo, quia est animal rationale: cognitio ergo Dei nequaquam est futuritio rerum: Maior probatur ex Origene lib. 7. in epist. ad Rom. ibi *non propterea erit aliquid, quia id scit Deus futurum*. Ex Hieronymo in princ. cap. 16. Hierem. ibi: *non ex eo, quod Deus scit futurum aliquid, idcirco futurum est*: Quibus plerique Patres ad stipulantur apud Molin. in concord. quæst. 14. art. 13. disp. 50. Secundo, quia si scientia Dei esset futuritio rerum perinde esset rem esse à Deo scitam, ac esse futuram: vnde in instanti, quo res existit, sicut absolute à Deo scitur, ita absolute futura esset, quod tamen omnino falsum est, cum potius in eo instanti absolute præsens sit.

18

Tertio alij futuritionem rerum esse aliquid existens in mente diuina per modum speciei impressæ malunt. Verum immerito: tum, quia sicut ex obiecto nondum existenti velut à conditione, sine qua non, species illa impressa in Deo quodammodo resultat, cur quæ iam ipse scientia Dei sine ea specie resultare nequeat in Deo immediate? tum, quia species impressa in creatis instituta est suapte natura ad supplendum concursum obiecti in actum; concursum, inquam cuius actus est capax, aliàs haud posset suppleri: at ad scientiam Dei concursus omnis impossibilis est, cum sit à se, & improducta: species igitur impressa ad eam est impossibilis: tum de-

num, quia diuina voluntas ratione suæ perfectio nis habitibus superadditis caret, vt aduersus Heretram cæteri tradunt scholastici: ergo & intellectus diuinus speciebus impressis.

Quarto denum alij, inter quos Alexander Pefantius 1. part. quæst. 14. art. 13. d. 5. rerum futuritionem constituunt in decreto diuinæ voluntatis, quo Deus eas efficaciter decernit. Verum inprimis inexplorata manet futuritio peccati, in quod diuina voluntas neuitquam fertur. Deinde haud exponitur ex sufficienti futuritio vilius actus liberi etiam studiosi, si forte Deus nullum actum liberum efficaciter velit, aut præfiniat. Tandem in hac sententia res cum præsens est, & actu existit, simul futura esset, cum tunc à Deo volita sit, vt supra in simili arguebamus.

19

Quamobrem dicendum est futuritionem rerum esse conceptum successiuum, & realiter consistere in carentia antecedenti, & existentia consequenti, atque adeo res ab æterno propriè, & strictè futuras non esse, sed partim ab æterno, partim in tempore: Quamuis autem rerum futuritio propriè, & strictè ab æterno non sit, ab æterno tamen cognosci potest à Deo, quia scilicet ea est infinitas, & perfectio diuini intellectus, vt ea, quæ nondum sunt, tanquam si essent perspicacissime cognoscat, iuxta illud Pauli ad Roman. 4. *vocat ea, quæ non sunt tanquam ea, quæ sunt*.

20

Non me latet Theophylum Raynaudum in discip. moral. d. 2. num. 344. Thomam Braduardinum lib. 3. de causa Dei cap. 18. Dionysiumque Cisterciensem in 1. dist. 38. quæst. vnica art. 2. tametsi collocent mecum, & Hurtado disp. 9. de anim. sect. 9. subsect. 1. §. 36. aliisque plerisque scholasticis futuritionem in carentia antecedenti, & existentia consequenti, siue, quod perinde est, in non esse ante esse, existimare tamen, eam esse æternam, eoque ex titulo posse illam à Deo æternam cognosci. At male: primo, quoniam vnicuique illa, *ante*, denotat relationem veluti prædicamentalem inter non esse, & esse: sed relatio prædicamentalis suis extremis est realiter eadem: *ergo non esse ante esse* inuoluit in time, tum esse, tum etiam non esse: at esse non est ab æterno: ergo nec futuritio propriè, & adæquate sumpta: Secundo, quoniam eis aperte contrariatur Augustinus lib. 11. confess. cap. 20. vbi sic ait: *quod autem nunc liquet, & claret, neque futura sunt, neque præterita. Nec propriè dicitur tempora sunt tria, præteritum, præsens, & futurum: Et inferius; dicatur, & tempora sunt tria, præteritum, præsens, & futurum, sicut ab initio consuetudo; dicatur, nunc non curo, nec resisto, nec reprehendo: dñ tamen intelligatur, quod dicitur: neque id, quod futurum est esse iam, neque id, quod præteritum est. Pauca sunt enim, quæ propriè loquimur, plura non propriè, sed agnoscitur, quid velimus. Hinc sic arguo: res vt futura, siue eius futuritio iuxta Augustinum propriè non est: ergo nec est propriè ab æterno, si quid valet argumentum à superiori ad inferius negatiue: Deinde quorsū hæc locutio, *res est futura*, sit iuxta Augustinum impropria, nisi, quia particula, *est*, denotat præsentiam, & simultatem, ac particula, *futura*, successionem; sic vt ambæ terminos iungant repugnantes in præfata propositione: ea ergo non, nisi per metaphoram & improprietatem quandam est vera: ac proinde rem esse futuram ex toto, & propriè sumptum haud potest esse ab æterno.*

21